

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

-

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

-

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Hallitusohjelman mukaisesti ehdotuksessa esitetään sidosyksiköiden käytön rajoittamista hankintojen toteuttamisessa asettamalla sidosyksikön omistukselle yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusosuutta koskeva vaatimus (10 %).

Esitetty vähimmäisomistusosuutta koskeva vaatimus (10 %) ei ole käsityksemme mukaan tarkoituksenmukainen eikä siten toteuttamiskelpoinen. Esityksessä ei ole huomioitu toimialakohtaisia tai sidosyksiköiden vaihtelevaa osakkaiden määrää. Haluamme tuoda esiin, että sidosyksikköjen osakasmäärä voi vaihdella suuresti ja sidosyksikköjä on perustettu moniin eri tarkoituksiin. Kaikille sidosyksiköille ei ole perusteltua säätää samansuuruista vähimmäisomistusosuutta koskevaa vaatimusta vaan sidosyksikön osakkaiden määrä tulee ottaa huomioon sääntelyssä. Sidosyksikköjen toiminnan tarkoitus voi vaihdella toimialan mukaan. Julkista hankintalakia voidaan sovelletaan myös yksityisoikeudellisiin oikeushenkilöihin, jotka hoitavat julkista tehtävää (esimerkkinä työttömyyskassat). Näissä toimijoiden joukko voi olla varsin suppea verrattuna esimerkiksi kuntiin tai sotesektoriin. Sidosyksikkö voi toimia siten, että se kilpailuttaa palveluja omistajiensa puolesta, jolloin hankintalain tavoite toteutuu eikä yhtiötä ole perustettu kilpailuttamisvelvoitteen välttämiseksi.

Esitämme, että mikäli sidosyksikössä on maksimissaan 10 osakasta, vähimmäisomistusosuutta koskevaa vaatimusta ei tule säätää laissa. Käsityksemme mukaan pieni osakasmäärä takaa omistajien riittävän ohjausvallan sidosyksikössä eikä järjestely rajoita kilpailua.

Mikäli osakkaita on yli 10, jonkinlainen vähimmäisomistusosuusvaatimus voi olla mutta sen tulee olla olennaisesti pienempi kuin 10 %. Emme ota tarkemmin kantaa omistusosuusvaatimuksen määrään.

Mikäli esitys toteutuu ilman esittämäämme osakasmäärän rajausta, vähimmäisomistuksen minimi tulee olla olennaisesti pienempi kuin 10 %. Esitettyssä muodossaan 10 % minimiomistusosuus aiheuttaa hankintayksiköille hallinnollisia kuluja ja mahdollisia tarpeita yritysjärjestelyihin.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Toteutuessaan sääntely lisäisi byrokratiaa ja hallinnollisia kuluja ja mahdollisia tarpeita yritysjärjestelyihin.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Hallinnollisia kuluja muutosten aiheuttamien yritysjärjestelyiden läpivientiin.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Emme näe taloudellisia hyötyjä omalla toimialallamme.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Siirtymäaikaan tulee varata riittävästi aikaa.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Toimialakohtaisia poikkeuksia, osakasmäärään liittyviä poikkeuksia, kuten yllä olemme lausunnossamme esittäneet.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

Virri Paula
YTK Työttömyyskassa